

Серік НЕГИМОВ,
 филология ғылымдарының
 докторы, Қазақстанның Еңбек
 сіңірген қайраткері, Астанадағы
 Еуразия Ұлттық университетінің
 профессоры

СҰЛТАНМАХМҰТ ТОРАЙҒЫРОВ ЖӘНЕ ДІН

Сұлтанмахмұт туындатқан шығармалар 1913 жылдан бастап ұлт баспасөзінде жүйелі түрде жарияланады. Тегінде, Сұлтанмахмұт Торайғыровтың күйлі-қуатты ақындық өнегесі, шеберлік үлгісі қазақ жазба әдебиетінің көшбасшысы, жаңашыл Абай мен Абай мектебі мен дәстүрінің бөлек бітімді жемісі Шәкәрім Құдайбердіұлынан кейінгі айрықша құбылыс деуге лайық. Бұл санатта Мағжан да бар.

Ұлт ақыны Сұлтанмахмұт Торайғыров «Қамар сұлу» романы (1914) мен «Кім жазықты» (1914—1915), «Таныстыру» (1918), «Адасқан өмір» (1918), «Кедей» (1919), «Айтыс» (1919) атты поэмаларында қазақ қоғамындағы элеуметтік қайшылықтар, көрікті һәм көріксіз суреттер, замананың хал-ахуалы, ұлт тағдыры, жарқын келешегі, дінбұзарлар мәселесі, қазақтың дүниетану болмысы, ортасы, тәрбиесі, білім, ғылым, өнер мен оқу жайы, қазақ тілінің қасиеті, «Алашқа өрнек», «ұлтқа пайда» ойлауы, «жақсылыққа бастауы, жамандыққа баспауы тұтастай» «жан-жүрегімен, көңіл-тілегімен, сүйек сырқыраталық буырқанған сезіммен жырлады. Сондай-ақ ақынның лирикалық поэзиясында, өзі жазғанындай, «жаңа рух, таза қан, түзу кеуілді халқымыздың» елшілдік, мемлекетшілдік, мейірбандық ғажайып қасиеттері көрініс тапты. Асылы, Сұлтанмахмұт Торайғыровтың шығармашылық өнернамасына ұлттық рух, сыншылдық көзқарас, трагедиялық сарын, психологиялық тереңдік, эпикалық серпін, лирикалық сипат, драмалық тартыс, көркемдік пафос, сыршылдық, ойшылдық мәнер тән.